

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет

**ДЕСЯТИ ЮРИДИЧНІ ДИСПУТИ
З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
ПРИВАТНОГО ПРАВА,
*присвячені пам'яті
Є. В. Васьковського***

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції
(до 30-ї річниці проголошення
незалежності України)

м. Одеса, 28 травня 2021 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет

**ДЕСЯТИ ЮРИДИЧНІ ДИСПУТИ
З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
ПРИВАТНОГО ПРАВА,
присвячені пам'яті
Є. В. Васьковського**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції
(до 30-ї річниці проголошення
незалежності України)

м. Одеса, 28 травня 2021 р.

Одеса • Фенікс • 2021

УДК_341/349(063)
Д788

Відповідальний редактор

Вячеслав Іванович Труба, кандидат юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України, ректор Одеського національного уні-
верситету імені І. І. Мечникова

Упорядник

Арина Леонідівна Святошнюк, кандидат юридичних наук, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського національного
університету імені І. І. Мечникова

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за достовірність змісту та якість оформлення ста-
тей несуть учасники конференції та особи, які рекомендували матері-
али до друку.

Д788 Десяті юридичні диспути з актуальних проблем приват-
ного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковського : ма-
теріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 28 травня
2021 р.) [Електронне видання] / відповід. ред. В. І. Труба,
упор. А. Л. Святошнюк; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова ;
економ.-прав. ф-т. – Одеса : Фенікс, 2021. – 276 с. URL: ...
ISBN 978-966-928-670-3

Книга містить матеріали Міжнародної науково-практичної конфе-
ренції «Десяті юридичні диспути з актуальних проблем приватного
права», присвяченої пам'яті Є. В. Васьковського, яка відбулася на еко-
номіко-правовому факультеті Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова 28 травня 2021 р.

УДК 841/349(063)

ISBN 978-966-928-670-3

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2021

Спеціальна тема конференції:

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ПРИВАТНОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ
РЕКОДИФІКАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ»**

А. В. Коструба

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного
праванавчально-наукового юридичного інституту ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ МЕХАНІЗМУ ВІДЧУЖЕННЯ РЕЧОВИХ ПРАВ

Регулятивні правоприпиняючі юридичні факти у механізмі припинення речових (обмежених речових прав) і зобов'язальних правовідносин представлені відповідними підставами правоприпинення.

До таких підстав, які мають регулятивну дію в механізмі правоприпинення цивільних відносин, слід віднести *відчуження*. Статтею 346 Цивільного кодексу України закріплено відчуження власником свого майна як підстава припинення права власності (*пункт 1 частини 1 статті 346 Цивільного кодексу України*). На жаль главою 25 Цивільного кодексу України особливості дії відповідного механізму правоприпинення, на відміну від інших передбачених кодексом, не розкрити в достатньому обсязі.

Регулятивний вплив відчуження як правоприпиняючого юридичного факту на цивільні відносини полягає в досягненні відповідної мети правового регулювання шляхом трансформації належності блага на користь її набувача.

Варто зазначити, що відчуженням є юридичний механізм вільної передачі об'єкта цивільних правовідносин від однієї особи до іншої. Така передача здійснюється в спосіб продажу, обміну чи дарування у відповідній правовій формі. Тобто, відчуження супроводжується діями як юридичного, так і фактичного характеру.

В залежності від характеру правовідносин і типу відчужуваного об'єкта, відповідний механізм припинення речових прав має свої особливості, що на нашу думку вимагає свого окремого нормативного визначення. Вони полягають в наступному.

1. Десинхронізація дій юридичного характеру і фактичного характеру в процесі реалізації відповідного механізму правоприпинення.

Вчинення правочину і передача речей за ним може не співпадати між собою в часі. Крім того, юридичні дії з реалізації механізму відчуження можуть виключати фактичні з передачі речей взагалі.

Традиційним способом відчуження вважається вручення майна не тільки його набувачеві, але й перевізникові, організації зв'язку тощо для його відправлення чи пересилання. До передання майна прирівнюється також вручення коносаменту або іншого товарно-розпорядчого документа на майно.

В наведеному випадку відбувається співпадіння юридичних і фактичних дій, які призводять до трансформації структури правовідношення.

Як відомо, юридичним фактом відчуження за договором, який підлягає нотаріальному посвідченню, є момент такого посвідчення або момент набрання законної сили рішенням суду про визнання договору, не посвідченого нотаріально, дійсним. В свою чергу, права на нерухоме майно, які підлягають державній реєстрації, виникають з дня такої реєстрації відповідно до закону. В такому разі відчуження супроводжується діями виключно юридичного характеру. Механізм відчуження не містить в собі в якості елемента вчинення дій фактичного характеру.

Окрім зазначеного автономна юридична трансформація складу правовідношення характерна для передачі об'єктів, позбавлених матеріальної форми їх існування (майнові права тощо). Їх відчуження також не супроводжується вчиненням дій фактичного характеру.

2. Презумпція синхронізації волевиявлення суб'єктів спільної сумісної власності.

За загальним правилом, здійснення відчуження передбачає реалізацію учасником відповідного правочину свого індивідуального волевиявлення (частина 3 статті 203 Цивільного кодексу України).

Розпорядження майном, що є у спільній власності вимагає спільного волевиявлення.

В свою чергу, при розпорядженні майном, що є у спільній суміській власності відповідне спільне волевиявлення реалізується вже індивідуально. Так, при укладенні договорів одним із по-

дружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя (частина 2 статті 65 Сімейного кодексу України). Однак, факт відчуження майна одним з подружжя не завжди є безспірним. Дружина, чоловік має право на звернення до суду з позовом про визнання договору недійсним як такого, що укладений другим із подружжя без її, його згоди, якщо цей договір виходить за межі дрібного побутового.

Виключенням з встановленого правила є спільне майно багатоквартирного будинку.

Не зважаючи на те, що таке майно є спільною сумісною власністю, воно не може бути поділено між співвласниками, і такі співвласники не мають права на виділення в натурі частки із спільного майна багатоквартирного будинку. Крім того, кредитор співвласника не має права вимагати виділення частки із спільного майна багатоквартирного будинку в натурі для звернення стягнення на неї (стаття 5 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку»). Звідси розумним є питання правового режиму на цей об'єкт права спільної сумісної власності.

3. Реалізація переважних прав третіх осіб.

Функціонування механізму відчуження передбачає забезпечення інтересів третіх осіб, шляхом реалізації ними переважних прав набуття власності на відповіді об'єкти.

– переважне право на придбання в сфері орендних відносин

Наймач, який належно виконує свої обов'язки за договором найму, у разі продажу речі, переданої у найм, має переважне право перед іншими особами на її придбання.

– переважне право на придбання в праві спільної власності

У разі продажу частки у праві спільної часткової власності співвласник має переважне право перед іншими особами на її купівлю за ціною, оголошеною для продажу, та на інших рівних умовах, крім випадку продажу з публічних торгів.

– переважні права на придбання в сфері корпоративних відносин

Учасник товариства з обмеженою відповідальністю має переважне право на придбання частки (частини частки) іншого учасника товариства, що продається третій особі.

Учасник товариства, який має намір продати свою частку (частину частки) третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це інших учасників товариства та поінформувати про ціну та розмір частки, що відчужується, інші умови такого продажу.

Переважне право обов'язково надається акціонеру у процесі емісії товариством акцій.

Акціонер, який має намір реалізувати своє переважне право, подає акціонерному товариству в установленій строк письмову заяву про придбання акцій та перераховує на відповідний рахунок кошти в сумі, яка дорівнює вартості цінних паперів, що ним придбаваються.

У разі порушення акціонерним товариством порядку реалізації акціонерами переважного права Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку може прийняти рішення про визнання емісії недобросовісною та зупинення розміщення акцій цього випуску.

З наведеного вбачається необхідність окремої нормативної регламентації дії механізму відчуження як підстави припинення права власності, в зв'язку з чим глава 25 Цивільного кодексу України потребує свого вдосконалення.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ДЕСЯТИ ЮРИДИЧНІ ДИСПУТИ
З АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ
ПРИВАТНОГО ПРАВА,
присвячені пам'яті Є. В. Васьковського**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
м. Одеса, 28 травня 2021 р.

Упорядник

Аріна Леонідівна Святошнюк

Відповідальний редактор

Вячеслав Іванович Труба

Підписано до друку 22.05.2021.
Формат 60x84/16. Ум-друк. арк. 16,04.
Зам. № 2105-06.

Видано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com